

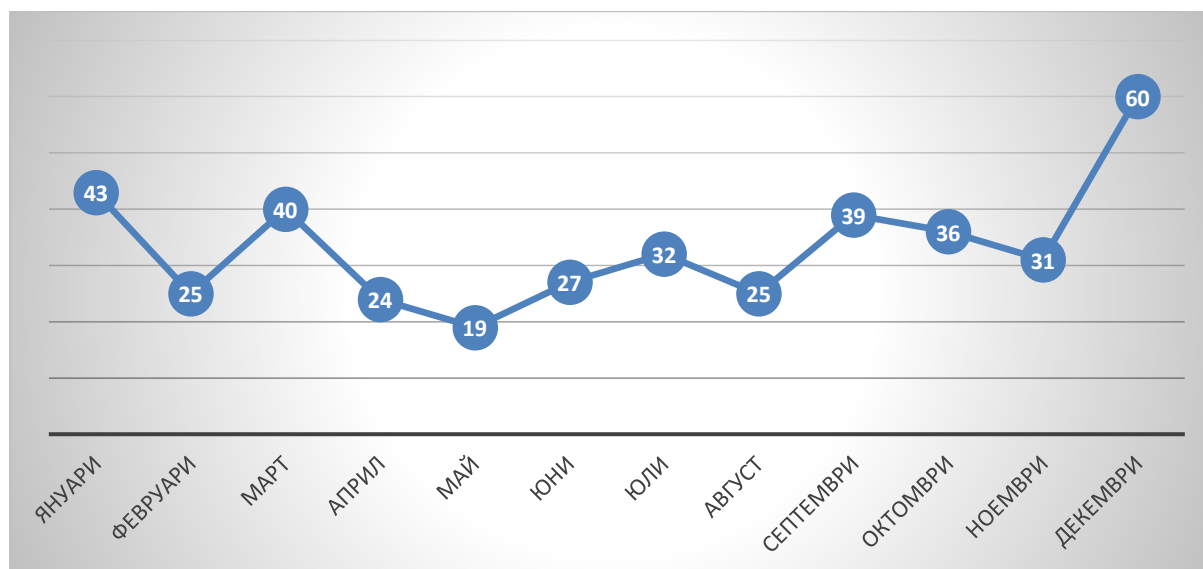
Анализ на данните за нотификациите по системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), свързани със съдържанието на микотоксини в храните за 2020 г.

Системата за бързо предупреждение за храни и фуражи (RASFF), управлявана от Европейската Комисия и включваща държавите членки и Европейския орган по безопасност на храните (EFSA), е създадена с Регламент (ЕО) № 178/2002. Тя има за цел да осигури на органите, контролиращи храните и фуражите, ефективна обмяна на информация, относно рисковете и мерките, които са взети или предстои да бъдат взети, за овладяването на тези рискове.

В настоящия материал са проследени данните от RASFF, засягащи **микотоксини в храни** за 2020 година.

Общият брой на нотификациите, отнасящи се за микотоксини в храни за посочения период са **401 бр. (спрямо 553 за 2019 г.)**.

На **Фигура 1** е показана тенденцията на броя на нотификациите за **2020** година. Най-голям брой нотификации има през месеците декември (*60 броя*) и януари (*43 броя*), докато **през 2019** година най-много нотификации са подадени през месеците юли (*64 броя*) и февруари (*61 броя*).

Фигура 1. Брой нотификации, относно съдържание на микотоксини в храни за 2020 г.

Резултатите за видовете нотификации в RASFF относно микотоксини в храни, са представени на **Фигура 2**. Най-голям е дялът на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт (**300 броя**), последвано от нотификациите за предупреждение (**58 броя**), нотификациите за информация за насочване на внимание (**38 броя**), и нотификациите за информация, изискващи проследяване (**5 броя**).

Фигура 2. Видовете нотификации в RASFF относно микотоксини в храни

При регистрираните проблеми с безопасността на храните, публикувани в RASFF относно микотоксини в храни, представлява интерес класификацията на нотификациите и разпределението им **спрямо видовете микотоксини и засегнатите продукти**.

Нотификации за отхвърляне на граничен пункт – 300 броя нотификации:

При тези нотификации са установени следните видове микотоксини:

- Афлатоксини, като преобладаващ е Афлатоксин В – 287 броя.**

Нотификацираните продукти принадлежат към следните групи храни:

- Зърнени храни и хлебни изделия - 8 броя (в ориз басмати и дългозърнест кафяв ориз от **Пакистан**, кафяв ориз басмати от **Индия**, пшенично брашно за индийски хляб, микс банку (смес от царевично брашно и брашно от маниока) от **Гана**);
- сладкарски изделия – 1 брой – бонбони с фъстъци от Украйна;

- плодове и зеленчуци – **59** броя – преобладаващият брой нотификации са за сушени смокини от Турция. Нотифицирани са още: фъстъци от Египет, стафиди от Южна Африка, белен шам фъстък от Иран;
- билки и подправки (червен сладък и лют пипер, индийско орехче, къри на прах, бербере, масала, женско биле) – **22** бр. Произход: Индия, Индонезия, Шри Ланка, Малайзия, Гана, Китай, Нигерия, Етиопия, Унгария и Нидерландия;
- ядки, продукти, получени от ядки и семена (лешници, фъстъци, шам фъстък, бадеми, фъстъчено масло, лешников тахан) – **197** броя с произход Турция, Аржентина, Азербейджан, Египет, Китай, Грузия, САЩ, Великобритания и др.;
- **Охратоксин А** – в **10** броя нотификации.

Нотифицираните продукти принадлежат към следните групи храни:

- плодове и зеленчуци – **6** броя нотификации за сушени плодове (стафиди, смокини) от Турция и Пакистан;
- зърнени продукти – **1** брой – черна киноа от Перу;
- ядки, продукти, получени от ядки и семена – **1** брой;
- билки и подправки – **2** броя за червен пипер от Индия и индийско орехче от Индонезия.

- **Деоксиниваленол** – **1** брой.

- Зърнени храни и хлебни изделия – пшенично брашно от Украйна.

- **Фумонизини** – **1** брой.

- Зърнени храни и хлебни изделия – царевично брашно от Перу.

- **Патулин** – **1** брой.

- плодове и зеленчуци – ябълков сок от Сърбия.

При всичките 300 броя нотификации за отхвърляне на граничен пункт рискът за консуматора е определен, като сериозен.

- **Нотификации за предупреждение** – **58** броя:

- **Афлатоксини (Афлатоксин В1)** - **32** бр. нотификации.

Групите храни, в които те са установени са:

- ядки, продукти, получени от ядки и семена – **21** броя нотификации. Нотифицираните продукти са био фъстъчено масло от Великобритания, огбоно от Нигерия, смлени лешници от Турция, печени фъстъци от Италия със суровина от Китай, фъстъци от ЮАР, Египет, Камерун и Германия, бадеми от Испания, Италия и САЩ, пържени фъстъци от Того, пушен шам фъстък от Йордания, динени семки от Турция (и с охратоксин);
- зърнени храни – **3** броя Нотифицираните продукти са кафяв ориз от Камбоджа, соя от Индия, кафяв ориз басмати от Пакистан;
- билки и подправки – **4** броя. Нотифицираните продукти са къри от Малайзия, черен пипер от Нигерия, смлян джинджифил от Нигерия, чили на прах от Етиопия;
- плодове и зеленчуци – **4** броя нотификации за сушени смокини от Испания;
- **Охратоксин А – 19 броя.**

Групите храни, в които е установен са:

- плодове и зеленчуци – **12** броя нотификации: сушени сливи от Китай, смокини с бадеми от Испания, сушени смокини от Турция, Испания и Нидерландия, сушени стафиди от Гърция, стафиди от ЮАР, стафиди от Иран;
- билки и подправки – **3** броя. Нотифицираните продукти са Чили от Китай, сладък пипер от Унгария, био женско биле от Нидерландия;
- зърнени храни – **3** броя. Нотифицираните продукти са мюсли от Чехия, ориз басмати от Индия;
- **1** нотификация за червено вино от Италия.

- **Патулин – 2 броя.**

- Нотифицирани са ябълков сок от Испания и от Нидерландия.

- **Деоксиниваленол – 2 броя.**

- отнасящи се за съдържание на микотоксина в пшеница от Чехия, и в пуканки от Унгария, пакетирани в Полша.

- **Фумонизини – 3 броя.**

- царевично брашно от Италия, био царевични вафли от Словакия със суровини от Испания.

При 56 от 58 нотификации за предупреждение, рискът за консуматора е определен, като сериозен.

Нотификации за информация за насочване на внимание – 38 броя нотификации:

• Афлатоксини (Афлатоксин В1) - 29 броя.

Групите храни, в които те са установени са:

- ядки, продукти, получени от ядки и семена – 21 броя нотификации. Нотифицираните продукти са бадеми от САЩ, солен шам фъстък от Пакистан, печени фъстъци от Турция, бадемово брашно от Белгия със суровина от САЩ, лешникова паста от Турция, сусам от Нигерия, сушени семена от лотос от Китай, кайсиеви ядки от Турция, закуска от фъстъци от Нигерия, кестеново брашно от Италия, халва от фъстъци от Украйна, фъстъци от Аржентина, динено семе от Турция, бразилски орехи от Бразилия;
- Зърнени храни и хлебни изделия: 2 броя нотификации за червен ориз и бланширан ориз от Шри Ланка;
- билки и подправки – 2 броя. Нотифицираните продукти са смес от подправки от Пакистан, чили от Китай;
- плодове и зеленчуци – 3 броя нотификации. Нотифицираните продукти са сушени смокини и черници, с произход Турция;
- мляко и млечни продукти – 1 брой. Нотифицирано е мляко с произход Италия;

• Охратоксин А – 6 броя.

Групите храни, в които е установен са:

- плодове и зеленчуци – 4 броя нотификации. Нотифицираните продукти са сушени стафиди и смокини, с произход Турция;
- билки и подправки – 1 брой – женско биле от Украйна;
- ядки, продукти, получени от ядки и семена – 1 брой – шам фъстък от САЩ.

• Деоксиниваленол – 2 броя.

- Зърнени храни и хлебни изделия: 2 броя – при галета и юфка от Китай.

• Фумонизини – 1 брой.

- Зърнени храни и хлебни изделия царевично брашно от Перу.

При 36 от 38 броя нотификации за информация за насочване на внимание, рискът за консуматора е определен, като сериозен.

Нотификации за информация, изискващи проследяване – 5 броя.

• **Алтернариол – 1 брой.**

- супи, бульони, сосове и подправки – доматиена паста от Италия

• **Деоксиниваленол – 2 броя.**

- Зърнени храни и хлебни изделия: 2 броя – при пшеница с произход Чехия (*съдържа зеараленон*), твърда пшеница с произход Австрия, Румъния, Словакия, Унгария и Германия.

• **Охратоксин А – 2 броя.**

Зърнени храни и хлебни изделия: 2 броя – био просо с произход Украйна и сладкарско брашно с произход Белгия.

Рискът за консуматора и при петте нотификации е класифициран като неопределен.

* * *

**Сравнителен анализ за движението на нотификациите в системата,
спрямо същия период на 2018 г. и 2019 г.**

За 2019 година, общият брой на нотификациите, отнасящи се за микотоксини в храни е **553** броя, докато за 2018 са – **595 бр.** От тях, за 2019 г. най-голям брой са нотификациите за отхвърляне на граничен пункт (**412 броя**), последвано от нотификациите за информация за насочване на внимание (**72 броя**), нотификациите за предупреждение (**64 броя**), и нотификации за информация, изискващи проследяване (**5 броя**), като данните в сравнителен план спрямо 2018 г. и разглежданата в настоящия анализ 2020 г. са представени на *Фигура 3*.

Фигура 3 Брой нотификации по тип за период от три години – 2018-2020 г.

По отношение на класификацията на риска – и през трите години, при над 90% от нотификациите, рискът е определен като сериозен (сравнително представяне на следната таблица):

Оценка на риска/година	2018	2019	2020
Общ брой нотификации	595	553	401
Сериозен риск	588	542	392
Незначителен риск	1	1	0
Неопределен риск	6	10	9

* * *

Нотификации за България

За отчетния период, България е била засегната по общо **19 броя нотификации**, от които най-голям е дялът на нотификациите за отхвърляне на граничен пункт, изготвени от България, които са **16 броя**, останалите **3 броя** нотификации са 2 нотификации за предупреждение и една нотификация за насочване на вниманието.

- Нотификации за отхвърляне на граничен пункт:**

- От нотификациите за отхвърляне на граничен пункт 16 броя се отнасят до установен афлатоксин В1 в цели фъстъци и фъстъци в черупка от САЩ, фъстъци от Аржентина,

гр. София, 1618, бул. "Цар Борис III" № 136
<http://corhv.government.bg>, corhv@mzh.government.bg
 тел. 02/4273056

лешници и лешниково брашно от Грузия, шам фъстък в черупка от Турция с произход САЩ, фъстъци в черупка от Боливия.

- **Нотификации за насочване на вниманието:**

- 1 брой за сушени смокини от Турция със съдържание на афлатоксини (В1 = 822 µg/kg – ppb)

- **Нотификации за предупреждение:**

Нотификациите за предупреждение – 2 броя, се отнасят до:

- установяване на фумонизини в био царевични вафли от Словакия със суровини от Испания;
- установяване на охратоксин А в смокинов десерт с бадеми. Рискът за консуматора е определен, като сериозен.

Сравнителен анализ за движението на нотификациите за България, спрямо същия период на 2018 г.

През 2018 г. България е засегната държава по 16 бр. нотификации, докато през 2019 те нарастват до 24 и намаляват през 2020 г до 19 (*за тригодишния период тенденцията е възходяща*). В болшинството нотификации са нотификации за отхвърляне на граничен пункт, изготвени от България и се отнасят до установяване на афлатоксини В1 и единични нотификации за охратоксин А в сушени плодове. Забелязва се, че нотификациите за предупреждение, както и нотификациите за информация са единични без да се наблюдава определена тенденция – *фигура 4*.

Фигура 4. Сравнителна диаграма за броя нотификации и техния тип по отношение на наличие на микотоксини в храните, по които България е била засегната страна

По отношение на класификацията на риска, за трите години при всичките нотификации, рискът е определен като сериозен.

* * *

Изводи и тенденции:

На базата на проучването на данните от RASFF за 2020 г. относно микотоксини в храни, могат да се направят следните изводи:

1. Наблюдава се тенденция към намаляване на броя на нотификациите за отчетния период на 2020 г., спрямо същия период на 2019 г., като тенденцията е още по-отчетлива спрямо 2018 г., т.е. намаляването е устойчиво;
2. По отношение на нотификациите, касаещи България, през отчетния период на 2020 г. се наблюдава намаляване на абсолютният брой, но като тенденция в тригодишен аспект не може да се заключи, че тенденцията е устойчива;
3. И през двата сравнявани периода над 90% от нотификациите касаят установяване на афлатоксин В1 и охратоксин А1 в различни групи храни;
4. По отношение на нотифицираните продукти, и през 2020 г. най-много несъответствия са установени в сушени плодове, ядки, зърнени храни и подправки;

5. Докладваните храни с повишено съдържание на микотоксини са главно с произход от Турция, САЩ, Индия, Иран, Египет, Китай и Пакистан.

Други информации в областта на новите храни, както и оценка на риска по цялата хранителна верига може да намерите на сайта на Центъра за оценка на риска по хранителната верига: <http://corhv.government.bg/>

Изготвил:

Георги Балджиев,

главен експерт в дирекция „Оценка на риска по хранителната верига“ при ЦОРХВ

12.02.2021 г.